

การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด STAR STEMS : ประกายความหวังที่เจิดจรัส Learning Management by STAR STEMS Approach: Starry of the Hope

Received: 01/05/2021

Revised: 20/06/2021

Accepted: 23/06/2021

พัชรพร ศุภกิจ (Phatcharaporn Supakit)*

รัตนาพร หลวงแก้ว (Rattanaorn Longkew)*

บทคัดย่อ

ช่วง 2-3 ปีที่ผ่านมา หลายฝ่ายให้ความสนใจและเรียกร้องให้มีการปฏิรูปการศึกษา และประเด็นหลักที่ทุกฝ่ายเห็นพ้องต้องกัน คือ ต้องมีการปฏิรูปการเรียนรู้ และเมื่อกล่าวถึงการปฏิรูปการเรียนรู้ ย่อมเชื่อมโยงถึงการสอนของครู และการเรียนรู้ของผู้เรียน คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูประบบการเรียนรู้ สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ได้นำเสนอการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด “STAR STEMS” ซึ่งมีหลักการสำคัญคือ การจัดการเรียนรู้แบบแก้ปัญหาด้วยสถานการณ์จริง (Situation-Based Learning : SBL) โดยครูและผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ (STAR) และบูรณาการกับหลักคิด 5 ประการ (STEMS) ประกอบด้วย Scientific Thinking , Thai – Technology , English – Engineering , Moral – Mathematics และ Sociogeology ในการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด “STAR STEMS” นี้ จะส่งผลให้ได้เยาวชนไทยเป็น “พลเมืองดี วินัยเด่น” มีความรักและภูมิใจในชาติ สามารถและเชี่ยวชาญตามความถนัด มีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ

คำสำคัญ: ประกายความหวังที่เจิดจรัส

*ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สาขาวิชาการประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

Abstract

Educational reform had been interested and was requested by all sectors since a few years. The main objective all sectors had agreed with was the learning reform. It was in alignment with the teacher's instruction and student's learning. The subcommittees on Learning Reform that was in the National Reform Steering Assembly had presented a learning management by STAR STEMS approach. Its important role was the instruction in Situation – Based Learning: SBL that the Instructors and learners must participate in learning process (STAR) and integrate with the 5 STEMS approach: Scientific Thinking, Thai - Technology, English - Engineering, Moral – Mathematics, and Sociogeology. Thai youth were effected of the learning management by STAR STEMS approach to be a “good citizen and prominent discipline”. They are supposed to adore the nation and to be satisfied with, to have the proficiency in their aptitude and to be an accountable person for family, community, society and country.

Keywords: STAR STEMS

บทนำ

ช่วง 2-3 ปีที่ผ่านมา สังคมไทยตื่นตัวกับการปฏิรูปประเทศในทุก ๆ ด้าน ทั้งในด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง การศึกษา และอื่น ๆ คำว่า “ปฏิรูป” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2554 ให้ความหมายไว้ว่า “ปรับปรุงให้สมควร เช่น ปฏิรูปบ้านเมือง” (2556) ผู้เขียนเห็นว่าเป็นความหมายที่ชัดเจนอย่างยิ่ง ด้วยเหตุที่ว่า เมื่อกาลเวลาผันเปลี่ยน หลายสิ่งหลายด้านก็ต้องปรับเปลี่ยนให้เหมาะสม ให้ควร ให้สอดคล้องกับวิถี และบริบทแห่งยุคสมัยนั้น ด้วยเช่นกัน ในส่วนของการปฏิรูปการศึกษา เชื่อแน่ว่าเป็นประเด็นที่ได้รับความสนใจ และเรียกร้องทั้งจากผู้บริหารประเทศ นักวิชาการ นักการเมือง ประชาชนทั่วไป ไม่เว้นแม้กระทั่งนักเรียนที่ออกมาเรียกร้องให้มีการปฏิรูปครั้งใหญ่ โดยเฉพาะเรื่องของหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และตัวครูซึ่งเป็นผู้นำหลักสูตรไปใช้ในกระบวนการเรียนการสอนโดยตรง คำถามที่ตามมา คือ หลักสูตรการศึกษาของชาติที่ใช้อยู่มีข้อเสียอย่างไร การจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน และในชั้นเรียนมีข้อผิดพลาดหรือไม่เหมาะสมประการใด อีกทั้งครูผู้สอนต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการสอนอย่างไร ทุกคำถามและข้อสงสัยทั้งหมดข้างต้น ล้วนบ่งบอกได้อย่างชัดเจนว่า ถึงเวลาแล้วที่เราจะต้องปฏิรูปการศึกษาครั้งใหญ่กันอย่างจริงจัง โดยทุกฝ่ายต้องร่วมมือร่วมใจกัน การปฏิรูปจึงจะประสบผลสำเร็จ ทำให้ชาติไทยของเรามีความมั่นคง มั่งคั่งได้อย่างยั่งยืน และที่สำคัญเป็นการตอบสนองยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน ข้อ 3 คือ การยกระดับการศึกษาและการเรียนรู้ให้มีคุณภาพเท่าเทียมและทั่วถึง (กรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี, 2560)

ปฏิรูปการศึกษาเริ่มต้นที่ปฏิรูปการเรียนรู้

เมื่อการปฏิรูปการศึกษา เป็นประเด็นสำคัญที่กล่าวไว้ในเบื้องต้น หลายฝ่าย หลายองค์กร หลายหน่วยงานจึงนำเสนอแนวคิด แนวทางแก้ปัญหาเพื่อการปฏิรูปการศึกษามากมาย ซึ่งล้วนแต่เป็นแนวคิด แนวทางแก้ปัญหาที่ดี นำมาซึ่งการนำไปปฏิบัติทั้งสิ้น และในบรรดาแนวคิด แนวปฏิบัติ แนวทางแก้ปัญหาเหล่านั้นแม้จะต่างกันบ้างในรายละเอียด แต่ดูจะเห็นพ้องต้องกันอยู่เรื่องหนึ่ง คือ การปฏิรูปการศึกษา ต้องเริ่มที่การปฏิรูปการเรียนรู้ และเมื่อพูดถึงการปฏิรูปการเรียนรู้ ทุกคนในสังคมต่างก็มองไปที่ “ครู” และ “การสอนของครู”

สมุน อมรวิวัฒน์ (Sumon Amonwivat.2528 : 7) กล่าวถึงคนในอาชีพครูไว้ในหนังสือ คิดอย่างครู เรื่อง “คำให้การของครูผู้คร่ำครึ” ใจความตอนหนึ่งว่า “อาชีพครูนั้นต่างไปจากอาชีพอื่น คือ เป็นอาชีพที่ไม่มีวันจะได้กำไรเป็นเงิน คำว่าครูกับเงินนั้นไม่ค่อยไปด้วยกัน ดังนั้นถ้าฐานะของครูด้วยเงิน เทียบกับแรงงานที่หุ่่มเหไป ครูก็ต้องเรียกร้องหาความยุติธรรมไม่รู้จบ ฉะนั้นไม่ค่อยได้มีโอกาสเห็นครูที่ “ทำงานครู” จนร่ำรวยเท่าที่ได้พบเห็นนั้น มักจะเป็นพวก “ขายวิชา” เสียมากกว่า”

หนังสือปฏิรูปการศึกษา ปฏิรูปประเทศไทย (2555 : 96) ได้กล่าวถึงครู ที่สะท้อนความรู้สึกถึงความห่วงใยคนเป็นครู ไม่แตกต่างจากสมุน อมรวิวัฒน์ ว่า “สิ่งที่สำคัญมากในระบบการศึกษา นั่นคือ ครู แต่ถ้าถามถึงคุณภาพครูในปัจจุบัน คำตอบคงขึ้นอยู่กับว่าแต่ละคนสัมผัสกับครูแบบไหน และถ้าพูดถึงครู ก็ต้องพูดถึงจิตวิญญาณของความเป็นครู ซึ่งเป็นอุดมคติที่โหยหากันในปัจจุบัน แต่นอกจากอุดมคดียังมีเรื่องของการสอนที่ต้องปรับตัวให้ทัน...”

ประเวศ วะสี ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิรูปการเรียนรู้ว่า “หัวใจของการปฏิรูปการเรียนรู้ คือ การปฏิรูปจากการยึดวิชาเป็นตัวตั้ง มาเป็นยึดมนุษย์ หรือผู้เรียนเป็นตัวตั้ง หรือที่เรียกว่า ผู้เรียนสำคัญที่สุด” (2543 : ก)

วิทยากร เชียงกุล (2555 : 57) กล่าวเสริมในเรื่องการสอนของครูว่า การศึกษที่บ้านเรามักสอนแบบท่องจำ แต่ไม่เชื่อมโยง โดยหลักการปฏิรูปการศึกษาที่ให้เด็กเป็นศูนย์กลางนั้นดี แต่ครูไม่เข้าใจ เพราะครูเป็นคนที่ได้รับการศึกษาแบบเก่า จึงเข้าใจว่าการเรียนแบบให้เด็กเป็นศูนย์กลาง คือ การให้เด็กไปค้นหาเอง ซึ่งที่จริงครูต้องชี้แนะ ไม่ใช่ปล่อยเด็ก

ประเด็นเรื่องของครู และการสอนของครูที่ได้นำเสนอไว้ข้างต้น เป็นจุดเริ่มของแรงบันดาลใจให้ผู้เขียนซึ่งอยู่ในแวดวงวิชาชีพครู ทำการสอนและนิเทศการสอนนักศึกษาที่เรียนสายศึกษาศาสตร์/ครุศาสตร์ในมหาวิทยาลัยนานหลายปี มีความเชื่อมั่นว่าครูกับการสอนของครูเป็นหนึ่งในปัจจัยหลักของการปฏิรูปการเรียนรู้ เพราะการเรียนรู้จะส่งผลโดยตรงต่อเด็ก ซึ่งเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญที่สุด ที่ประเทศไทยต้องเตรียมไว้ให้พร้อมเพื่อรับสภาวะวิกฤติในทุกสถานการณ์ และคุณลักษณะสำคัญของคนไทยที่จะสามารถนำพาประเทศชาติผ่านพ้นวิกฤติทั้งปวง ก็คือ ความเป็นพลเมืองดี มีวินัยเด่น เป็นงาน และชาญวิชา (คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูประบบการเรียนรู้, 2560 : 1) ดังนั้นในเบื้องต้นผู้เขียนจึงมั่นใจว่า หลักการปฏิรูปการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับสภาพสังคมไทยในปัจจุบัน คือ ครูและนักเรียนต้องมีส่วนร่วมในกระบวนการ

เรียนรู้ และกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนจะได้รับการปลูกฝัง สร้างเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ พร้อมกับเรียนรู้แก่นของแต่ละเนื้อหาวิชาอย่างบูรณาการ ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้และคุณลักษณะที่ได้นั้นไปใช้ในชีวิตประจำวันอย่างมีความสุข เป็นประโยชน์ต่อตนเอง สังคม และประเทศชาติอย่างแท้จริง ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด STAR STEMS

ทำไมต้อง STAR STEMS

การจัดการเรียนรู้ที่ครูและผู้เรียนทำกิจกรรมร่วมกัน ผู้เรียนได้รับการปลูกฝัง สร้างเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ พร้อมกับเรียนรู้แก่นของแต่ละเนื้อหาวิชาในลักษณะบูรณาการ ที่ผู้เขียนกล่าวไว้ในวรรคก่อนหน้านี้นี้ เป็นการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด “STAR STEMS” ที่คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูประบบการเรียนรู้ ในคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษาจัดทำขึ้น “STAR STEMS” เป็นการจัดการเรียนรู้เพื่อปลูกฝังให้ผู้เรียนเป็น “พลเมืองดี วินัยเด่น” มีความรักและภูมิใจในชาติ สามารถและเชี่ยวชาญตามความถนัด มีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ (2560 : คำนำ) ผู้เขียนขอเสนอสาระบางส่วนที่เป็นประเด็นหลักตั้งแต่สาเหตุแห่งปัญหา ทั้งปัญหาทางสังคม ครอบครัว การจัดการศึกษา และแนวคิด แนวปฏิบัติของการจัดการเรียนรู้ “STAR STEMS” จากหนังสือแนวทางการใช้รูปแบบการปลูกฝัง “พลเมืองดี วินัยเด่น” (2560 : 5 – 23) ดังนี้

แนวคิด “STAR STEMS”

เหตุแห่งปัญหา: คนไม่ดี ไม่มีวินัย ไม่รักชาติ

1. สังคมไม่ดูแล ไม่ตระหนักถึงคุณค่า ไม่เชิดชูรักษาต้นแบบ ขาดแนวทางแผนงานหรือกิจกรรมรณรงค์ที่สนับสนุนส่งเสริม ความเป็นพลเมืองดีอย่างต่อเนื่อง ไม่มีบุคคลต้นแบบที่ได้รับการยกย่องเชิดชูอย่างชัดเจน ในทุกกลุ่มทุกระดับของสังคม

2. พ่อแม่ไม่สั่งสอน (ครอบครัว) ไม่ตระหนัก ไม่อบรม ดูแล เสริมสร้างความเป็นพลเมืองของลูก

3. การศึกษาอ่อนแอ ไม่ปลูกฝัง สร้างอุดมการณ์ (ตัวเอง) กระบวนการเรียนรู้ไม่เหมาะสม/ระบบ - ผู้รับผิดชอบไม่ต่อเนื่อง ก่อนวัยเรียนและหลังวัยเรียน ไม่มีผู้รับผิดชอบ และไม่มีระบบที่ชัดเจน ในสถานศึกษา ขาดหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสม และขาดความจริงจัง ขาดความต่อเนื่องของระบบ

สาระสำคัญของปัญหา (เน้นที่ปัญหาของครูกับสถานศึกษา)

1. ครู สอนตามแบบเรียน สอนแบบบรรยาย ไม่เน้นกระบวนการที่ได้มาของความรู้และไม่ฝึกการคิดวิเคราะห์ ขาดจิตวิญญาณความเป็นครู สอนแต่วิชาการ สอนไม่ครบถ้วน มุ่งทำวิทยฐานะมากเกินไป และรับผิดชอบงานมากเกินไป

2. สถานศึกษา ผู้บริหารโรงเรียนมุ่งผลงานของครู โรงเรียน ชุมชน ไม่ได้มุ่งไปที่นักเรียน และไม่ดึงชุมชนมามีส่วนร่วมในการพัฒนาการเรียนรู้ของเด็ก

แนวทางแก้ปัญหา

ในการปฏิรูปการเรียนรู้ เพื่อสร้าง “พลเมืองดี วินัยเด่น” คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูประบบการเรียนรู้ นำเสนอแนวคิด “การปลูกต้นไม้ในกระถาง” ซึ่งจะสามารถทำให้พลเมืองเป็นคนดี มีวินัย รักและภูมิใจในชาติ มีความสามารถเชี่ยวชาญตามความถนัด และมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ ด้วยขั้นตอน 3 ขั้น คือ

1. คนดี มีวินัย เริ่มต้นที่บ้าน พ่อ แม่ ครอบครัวยุบเพาะคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้กับเด็ก ด้วยจิตวิญญาณและความรัก
2. เบ่งบานในสถานศึกษา ครูสร้างปัญญา จิตสำนึก อุดมการณ์ให้กับเด็ก ด้วยการสั่งสอน อบรมปลูกฝัง STAR STEMS ด้วยกระบวนการ SBL (Situation-Based Learning)
3. เติบโต ใหญ่กล้า ในสังคม จะได้เด็กไทยที่มี จิตอาสา จิตสาธารณะ จิตวิญญาณ และจิตสำนึก

โดยการปลูกฝัง เริ่มต้นตั้งแต่สถาบันครอบครัว ผ่านการพัฒนาผู้เรียนในสถานศึกษา และเติบโตใหญ่ แกร่งกล้าในสังคม ซึ่งถ้าหากเปรียบเทียบ การปลูกต้นไม้ในกระถาง เยาวชนเปรียบดั่งเมล็ดพันธุ์พืช ครอบครัวยุบเพาะเมล็ดพันธุ์นี้ ครูและสถานศึกษาเปรียบเสมือนกระถางต้นไม้ ดิน น้ำ และผู้รดน้ำพรวนดิน ที่ต้องการให้เมล็ดพันธุ์นี้เติบโตผลิดอกออกผล เป็นดอกไม้แห่งความดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ และมีความรับผิดชอบต่อ ชุมชน สังคม และประเทศชาติ

หลักการสำคัญของการนำ STAR STEMS ไปใช้

หลักการสำคัญของ STAR STEMS ประกอบด้วย อุดมการณ์ หลักการ และวิธีการ

อุดมการณ์ สร้างคนไทยให้เป็นคนดี มีวินัย รักและภูมิใจในชาติ เข้าใจความเป็นไทย มีความสามารถเชี่ยวชาญตามความถนัด รับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ

หลักการ

1. ผู้เรียน (Student) และครู (Teacher) ต่างมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ และแก้ปัญหาร่วมกัน หรือร่วมกันปฏิวัติวิชาการ/การศึกษา (Academics + Revolution) ซึ่งหลักการข้อนี้ คือ ที่มาของคำว่า “STAR” ญัตติพวงศ กายจนฉายา (2559) ให้ข้อเสนอแนะว่า กระบวนการเรียนรู้ที่เป็นกระบวนการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ ครูจะอธิบาย ทำความตกลงกับผู้เรียนก่อนเริ่มทำกิจกรรม ผู้เรียนจะทราบถึงบทบาทหน้าที่ของตน และในขณะทำกิจกรรม ครูควรปรับบทบาทของตนเองเป็นผู้อำนวยความสะดวก และจัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะกับการเรียนรู้
2. จัดการเรียนรู้โดยบูรณาการกับหลักคิด 5 ประการ ประกอบด้วย Scientific Thinking , Thailand – Technology , English – Engineering , Moral – Mathematics และ Sociogeology ซึ่งหลักการข้อนี้ คือ ที่มาของคำว่า “STEMS”

วิธีการ

ใช้การเรียนรู้แบบแก้ปัญหาด้วยสถานการณ์จริง (Situation-Based Learning : SBL)

ภาพที่ 1: บรรยากาศในชั้นเรียนที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม

ภาพที่ 2: บรรยากาศในชั้นเรียนที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา/สถานการณ์

กล่าวโดยสรุป การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด STAR STEMS เป็นการจัดการเรียนรู้แบบแก้ปัญหาด้วยสถานการณ์จริง (Situation-Based Learning : SBL) โดยผู้เรียนและครูมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ และแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ (STAR) ด้วยการบูรณาการกับหลักคิด 5 ประการ ประกอบด้วย Scientific Thinking , Ihai – Technology , English – Engineering , Moral – Mathematics และ Sociogeology (STEMS) สรุปสาระของ STAR STEMS ได้ดังนี้

STAR	STEMS
Student Teacher Academics Revolution	Scientific Thinking/ Thai – Technology/ English – Engineering/ Moral – Mathematics/ Sociogeology
S (Student) = นักเรียน	S (Scientific Thinking) กระบวนการคิดด้วยเหตุผลแบบวิทยาศาสตร์
T (Teacher) = ครู	T (Thai – Technology) การประยุกต์ใช้ความรู้สู่ความเป็นจริงตามแบบไทย
A (Academics) = การศึกษา วิชาการ	E (English – Engineering) ใช้วิธีการ/เครื่องมือ/ระบบให้เกิดประสิทธิภาพ สูงสุด และมีทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ
R (Revolution) = การปฏิวัติ	M (Moral – Mathematics) ใช้ทักษะการคิดเชิงตรรกะ ควบคู่กับคุณธรรม มุ่งสู่ความดี
	S (Sociogeology) เข้าใจในพหุสังคม วัฒนธรรม ตามสภาพภูมิสังคมไทย

ภาพที่ 3: ตารางสรุปสาระของ STAR STEMS

จาก STAR STEMS...สู่การจัดการเรียนการสอนในห้องเรียน

ผู้เขียนได้นำเสนอประเด็นหลักของแนวคิด STAR STEMS ค่อนข้างครบถ้วนสมบูรณ์แล้ว และเพื่อให้เพื่อนครู พ่อ แม่ ผู้ปกครอง นิสิต นักศึกษาฝึกสอน และผู้สนใจทั่วไป เห็นภาพของการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดของ STAR STEMS ชัดเจนขึ้น ผู้เขียนจึงขอเสนอแผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดของ STAR STEMS ซึ่งเป็นแผนการจัดการเรียนรู้ในชั่วโมงสนทนายามเช้า ดังนี้

โรงเรียนอนุบาลไทยเจริญ

แผนการจัดการเรียนรู้สันทนาการเช้า (Home Room)

เรื่อง เรารักประเทศไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 เวลาที่ใช้จัดกิจกรรม 30 นาที

วัตถุประสงค์การเรียนรู้

1. เพื่อให้นักเรียนบอกได้ว่า ธงชาติและเพลงชาติไทยเป็นสัญลักษณ์แสดงความเป็นชาติไทย
2. เพื่อให้นักเรียนตระหนักถึงความเป็นคนไทย และรักประเทศไทย
3. เพื่อให้นักเรียนเห็นความสำคัญของสถาบันชาติ และมุ่งมั่นที่จะกระทำดีเพื่อตอบแทนคุณแผ่นดิน

ความคิดรวบยอด (สาระสำคัญ)

1. ธงชาติและเพลงชาติไทย เป็นสัญลักษณ์แสดงความเป็นเอกราชของชาติไทย เราจึงควรตั้งใจเคารพธงชาติ และเพลงชาติไทย
2. เราเกิดและอาศัยพักพิงบนผืนแผ่นดินไทยด้วยความสงบสุขและร่มเย็น เราจึงรักประเทศไทย
3. เราภูมิใจในความเป็นคนไทย เราจึงควรช่วยกันสร้างความเจริญรุ่งเรืองให้ชาติไทยอันเป็นที่รักยิ่งของเราเพื่อเป็นการตอบแทนคุณแผ่นดิน

กิจกรรมการเรียนรู้

1. ครูเดินดูนักเรียนเข้าแถว และคอยให้คำแนะนำนักเรียนถึงการปฏิบัติตนในขณะที่เข้าแถวเตรียมตัวเคารพธงชาติ เมื่อเคารพธงชาติแล้ว ครูชักชวนนักเรียนสนทนา เรื่อง การยืนตรงเคารพธงชาติไทยในเช้าวันนี้ สอบถามนักเรียนว่าเพื่อนคนใดปฏิบัติตนได้ดีขณะเข้าแถวก่อนเคารพธงชาติ ระหว่างเคารพธงชาติ และนักเรียนคนใดตั้งใจร้องเพลงชาติได้ดี ไพเราะน่าฟัง ครูและนักเรียนช่วยกันปรบมือชื่นชมนักเรียนที่ปฏิบัติได้ดี และให้กำลังใจนักเรียนที่ยังไม่ได้รับคำชมจากเพื่อน

ภาพที่ 4: บรรยากาศการเรียนรู้ที่เต็มไปด้วยความสุข

2. ครูเล่าเรื่อง “คนไทยตัวอย่าง” ให้นักเรียนฟัง

นับย้อนหลังไปประมาณ 25 ปี มีนักร้องหญิงชาวไทยคนหนึ่งให้สัมภาษณ์ออกรายการทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งหนึ่ง ว่าเธอได้รับเชิญจากคนจีนในประเทศมาเลเซียให้ไปร้องเพลงจีนที่นั่น เหตุที่เธอได้รับการว่าจ้างให้ไปร้องเพลงจีนนั้น เป็นเพราะเธอมีเชื้อสายจีน คุณพ่อ และคุณแม่ของเธอเป็นชาวจีนที่เกิดในประเทศไทย เธอจึงร้องเพลงได้ไพเราะ และชัดเจนทั้งเพลงไทยสากลและเพลงจีน เมื่อพิธีกรถามว่า การไปร้องเพลงจีนที่มาเลเซียมีประสบการณ์หรือเหตุการณ์ใดที่ประทับใจอยากเล่าให้คนไทยฟังบ้าง นักร้องหญิงผู้นี้ตอบว่ามีเหตุการณ์ที่ทำให้เธอภูมิใจที่เป็นคนไทย และได้แสดงความเป็นคนไทย รักประเทศไทยให้ชาวต่างชาติได้รับรู้ โดยเธอเล่าว่า เธอร้องเพลงจีนให้คนจีนในมาเลเซียฟังหลายต่อหลายเพลง คนจีนในมาเลเซียชื่นชอบเธอมาก ประทับใจแสดงความคิดเห็นเป็นเวลานานเมื่อร้องเพลงจบแต่ละเพลง ขณะเดียวกันก็เกิดคำถามในหมู่คนจีนที่นั่นว่า “เธอเป็นคนไทยจริงหรือ ถ้าเป็นคนไทย เหตุไฉนจึงร้องเพลงจีนได้ไพเราะ และชัดเจนเช่นนี้” เธอก็ตอบยืนยันว่า “เธอเป็นคนไทยร้อยเปอร์เซ็นต์” แต่คำตอบของเธอไม่ได้ทำให้ชาวจีนในมาเลเซียเชื่อแต่ประการใด ทันใดนั้นก็มิผู้ฟังเธอร้องเพลงคนหนึ่งยื่นข้อเสนอว่า “หากเธอเป็นคนไทยจริง ต้องร้องเพลงชาติไทยได้” เธอรีบตอบตกลงที่จะร้องเพลงชาติไทยให้ฟังทันที แต่มีข้อตกลงที่ทุกคนต้องปฏิบัติในขณะที่เธอร้องเพลงชาติไทย คือ ทุกคนต้องยืนตรงทำความเคารพ ขณะที่เธอกำลังร้องเพลงชาติไทย ทุกคนในที่นั้นตอบตกลงพร้อมที่จะปฏิบัติตามที่เธอร้องขอ เมื่อเธอร้องเพลงชาติไทยจบ คนจีนในมาเลเซียทุกคนจึงเชื่ออย่างสนิทใจว่าเธอเป็นคนไทยจริง

นี่คือตัวอย่างของคนไทยที่น่ายกย่อง แม้จะอยู่ต่างแดนก็พร้อมที่จะแสดงความเป็นคนไทย มีความรักและภูมิใจที่เกิดเป็นคนไทย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าเด็ก ๆ ก็รักประเทศไทยและภูมิใจในความเป็นคนไทยเช่นกัน

3. ครูสอบถามเรื่องที่ครูเล่า หลังจากนั้นครูและนักเรียนสนทนาถึงประเทศไทยอันเป็นที่รักยิ่งของเราในประเด็นต่อไปนี้

- 1) ธงชาติและเพลงชาติไทย เป็นสัญลักษณ์แสดงถึงความเป็นเอกราชของชาติไทย
- 2) ความอุดมสมบูรณ์ และความสงบร่มเย็นบนผืนแผ่นดินไทย
- 3) ความรู้สึกดี ๆ ที่พวกเราเกิดและอาศัยอยู่บนผืนแผ่นดินไทย
- 4) เราจะปฏิบัติตนอย่างไร เพื่อตอบแทนคุณแผ่นดินไทย

4. ครูขอคำปรึกษาจากนักเรียนว่า เราควรสร้างผลงาน/ชิ้นงานใดสัก 1 ชิ้น เพื่อแสดงให้เห็นสาธารณชนได้ เห็น ได้รับรู้ ว่า พวกเรารักประเทศไทย และภูมิใจในเอกราชของชาติไทย และมีความมุ่งมั่นตั้งใจร่วมกันว่าจะเป็นคนดี และทำดีเพื่อตอบแทนคุณแผ่นดิน (นักเรียนจะแสดงความคิดเห็นที่ต่างกันไป เช่น วาดภาพแสดงความรักที่ เกิดเป็นคนไทย จัดประกวดร้องเพลงชาติไทย สัมภาษณ์บุคคลต่าง ๆ เกี่ยวกับการปฏิบัติตนเพื่อตอบแทนบุญคุณของแผ่นดินไทย แล้วนำบทสัมภาษณ์นั้นมาเล่าสู่กันฟัง ฯลฯ กิจกรรมสร้างผลงาน/ชิ้นงานนี้เหล่านี้นักเรียนเห็นพ้องต้องกันว่า ต้องการทำทุกกิจกรรม ครูก็สามารถแบ่งจัดกิจกรรมเป็นหลายครั้ง ครั้งละ 30 นาที ก็ได้เช่นกัน โดยบางกิจกรรมทำในเวลาเรียน บางกิจกรรมทำนอกเวลาเรียน รายละเอียดของกิจกรรมที่เสนอแนะข้างต้น ครูสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสมกับเวลา และความพร้อมของผู้เรียนในแต่ละระดับชั้น หรือความสามารถของกลุ่มผู้เรียน)

5. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปว่า วันนี้พวกเราทำกิจกรรมสนทนายามเช้า เรื่อง “เรารักประเทศไทย” พร้อมกับช่วยกันหาคำหรือประโยคภาษาอังกฤษ ของคำว่า “เรารักประเทศไทย” คำตอบคือ We love Thailand. ครูขออาสาสมัครนักเรียนออกมาเขียน We love Thailand บนกระดานหน้าชั้นเรียน และอ่านออกเสียงพร้อมกัน อย่างน้อย 2-3 ครั้ง

6. ครูและนักเรียนยืนตรงและร้องเพลงชาติไทยร่วมกันอีกครั้ง

สื่อการเรียนรู้

- 1) เรื่องเล่า “คนไทยตัวอย่าง”
- 2) อื่น ๆ (ถ้ามี เนื่องจากกิจกรรมข้อ 4 มีกิจกรรมย่อยหลายกิจกรรม ครูและนักเรียนอาจตัดสินใจเลือกทำทุกกิจกรรม เป็นเวลาหลายสัปดาห์ติดต่อกัน)

การประเมินผลการเรียนรู้/เกณฑ์การประเมิน

- 1) สังเกตการร่วมตอบคำถามและแสดงความคิดเห็น (นักเรียนร่วมกิจกรรมอย่างกระตือรือร้นตอบคำถาม และแสดงความคิดเห็นได้ดี มีเหตุผล)
- 2) ฝึกลักษณะและติดตามพฤติกรรม การเข้าแถวเคารพธงชาติ และร้องเพลงชาติไทย (สังเกตและติดตามพฤติกรรม การเข้าแถวอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ นักเรียนควรแสดงพฤติกรรมที่ดีขึ้นเป็นลำดับ)
- 3) ประเมินผลงานของนักเรียนจากกิจกรรมข้อ 4 (ครูควรเปิดโอกาสให้นักเรียนประเมินผลงานทั้งของตนเอง และผลงานของเพื่อน เป็นการฝึกทักษะการคิด การใช้เหตุผล และการประเมินคุณค่าของผลงานต่าง ๆ รวมทั้งฝึกทักษะทางสังคม)

ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง เรารักประเทศไทย

STAR	STEMS
S ✓	S (Scientific Thinking) -
T ✓	T (Thai – Technology) ✓

STAR	STEMS
A ✓	E (English – Engineering) ✓
R ✓	M (Moral – Mathematics) ✓
ครูและนักเรียนมีส่วนร่วมจัดการเรียนรู้ร่วมกัน	S (Sociogeology) ✓

ในเวลานี้ประเทศไทยกำลังอยู่ในช่วงเปลี่ยนผ่าน เพื่อนำประเทศไปสู่ Thailand 4.0 ประเทศไทยของเรามีความเจริญ ประชาชนจะอยู่ดี มีสุข มีความมั่นคง มั่งคั่งได้อย่างยั่งยืนหรือไม่ เพียงใดขึ้นอยู่กับความร่วมมือร่วมใจของคนไทยทุกคน ทุกฝ่ายที่จะปฏิบัติตน ปฏิบัติหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบให้ดีที่สุด และที่สำคัญ คือ ทุกคนต้องปรับปรุงและพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ในเรื่องของการศึกษาก็เช่นกัน ทุกคน ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องต้องร่วมมือกันปฏิรูป ครูต้องปฏิรูปการเรียนรู้ของศิษย์ และ STAR STEMS เป็นแนวทางจัดการเรียนรู้ที่จะนำพาเด็กให้เติบโตใหญ่เป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่า เป็นคนดี มีวินัย รักและภูมิใจในชาติ เข้าใจความเป็นไทย มีความสามารถเชี่ยวชาญตามความถนัด รับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ ครู และผู้เรียนต้องมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ วางแผนการจัดกิจกรรมอย่างสร้างสรรค์ร่วมกัน ผู้เรียนรู้ถึงบทบาทหน้าที่ของตนอันจะส่งผลให้มีความรับผิดชอบต่อตนเอง สังคม และประเทศชาติในอนาคต และครูก็ควรปรับบทบาทของตนเองเป็นผู้อำนวยความสะดวก และจัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะกับการเรียนรู้ที่บูรณาการกับหลักคิด 5 ประการ ประกอบด้วย Scientific Thinking , Thail – Technology , English – Engineering , Moral – Mathematics และ Sociogeology ยิ่งไปกว่านั้น กระบวนการเรียนรู้จะเกิดประโยชน์สูงสุด หากโรงเรียนสามารถดึงบ้าน วัด/ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาด้วย เรณูมาศ กุละศิริมา และคณะ (2559) เสนอแนะในประเด็นนี้ว่า ควรพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชนให้เป็นแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิต ให้คนในชุมชนทุกเพศทุกวัยสามารถเข้าถึงความรู้ที่ต้องการได้สะดวกรวดเร็ว เกิดวิถีของการแบ่งปัน และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของประชาชน ท้ายที่สุดผู้เขียนเชื่อแน่ว่าแนวคิด STAR STEMS เป็นประกายความหวังที่จะทำให้การศึกษาไทยเจิดจรัส และสวยงาม ส่งผลให้ประเทศไทยแข็งแกร่ง พร้อมที่จะแข่งขันบนเวทีโลก

Reference

- Sub-committee to drive learning system reform National Reform Steering Council. (2017) Guidelines for using the model of cultivating “good citizen, discipline, love and pride in the nation can specialize in Aptitude: Responsibility to family, community, society and nation with learning management Based on the concept of “STAR STEMS”. (PDF).
- Nattapong Karnchanachaya. (2559). based on creative problem solving principles using lateral thinking to enhance creative problem solving abilities for instructional media production of pre-service teachers / Nuttaphong Kanchanachaya. Journal of Multidisciplinary in Social Sciences, 12 (3), 207- 224.
- Nattaya Waewikub. (2555). education reform reform Thailand. Prepared by the Office of Reform. Bangkok : TQP Co., Ltd.
- Renumas Gulasirima. (2559). Practical Guidelines to Knowledge Management Using the Network of Community’s Learning Sources in Khokkoto Subdistrict, Muang District, Suphanburi Province. Journal of Multidisciplinary in Social Sciences , 12 (1), 155-170.
- Office of the National Education Commission. (2539). learning reform Learners are the most important. 4th printing, Bangkok: Teachers Council of Thailand Ladprao Printing House.
- Sumon Amonwivat. (2528). Think like a teacher. Bangkok: Komol Keemthong Foundation Publishing House. National Strategy Preparation Committee Secretariat of the Prime Minister. (2560). Retrieved 20 June 2017, from http://kromcholrid.go.th/person/main/images/2560._ConfirmForm/Strategy60.
- Royal Academy. (2556). The Royal Institute's Dictionary, 2011. Retrieved October 9, 2017, from <http://Royin.go.th/dictionary/>